

rendben és biztonságban élnek; nem árt és nem pusztít senki, mert tele lesz a föld az Isten ismeretével. Mikeás próféta még azt is megmondja, hogy ennek a klasszikus reménységnek melyek a feltételei: "Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az Úr! Azt, hogy élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Isteneddel szemben."

A Betlehemben megszülető Jézus nem ígérte soha, hogy az életünk könnyű lesz, minden veszteségtől és fájdalomtól mentes. Azt sem mondta, hogy nem lesz részünk feszültségekben, megpróbáló helyzetekben és küzdelmekben, mint ahogyan azt sem mondta soha, hogy halálával megvált, mi üljünk csak nyugodtan, ölbetett kezekkel, de hirdette az Isten országát, ami láthatóvá lesz mindenütt, ahol az emberek feltételek nélkül alávetik magukat Isten akaratának: "Nem mindenki megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: Uram, Uram, hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát." (Mt 7, 21). Jézus tudtunkra adta azt is, hogy az igazságtalanság és jogtalanság nem természetes velejárói az életnek. Állította - és minden korok embere elé élte -, hogy a reményt és cselekedeteit soha nem szabad feladni, mert a jóság és szeretet végül is mindig győzedelmeskedik a gonoszság és gyűlölet felett. Mindezekből azt is megértjük, hogy a legnagyobb baj akkor leselkedik ránk, midőn lemondóan elveszítjük a reményt és feladjuk cselekedeteit.

Az adventi várakozás és készülődés hangulatában élve, mi is szent meggyőződéssel hisszük és valljuk, hogy: "A reménység az a valami, amire mindnyájunknak szükségünk van az élethez. Mert ki tudna remény nélkül élni? Kilátás nélkül, bizalom nélkül, anélkül a lehetőség nélkül, hogy minden másként és jobban lesz? Hogy jön valami, és pedig valami lényeges és jelentős?" (Hannelore Frank). Mi nem tudhatjuk ugyan, hogy mit hoz a jövő, de abban biztosak lehetünk mégis, hogy kit hoz. Ha megőrizzük a reményt és cselekedjük cselekedeteit ebben a világban, akkor a minden adventi várakozásainkat és készülődéseinket beteljesítő karácsonyokban újra megszületik és szembe jön velünk Jézus. És akkor megtapasztaljuk, hogy nem volt hiábavaló a mi adventi reménységünk, s eljött várva várt világosságunk is, mint a hajnalhasadás, hogy újra betöltse szívünket és világunkat jósággal, szeretettel és békességgel. Ámen.

AZ EGY TALENTUMOS EMBER

Mt 25, 14-29

Akár első hallásra is nyilvánvaló: a példázatbeli úr ismeri szolgálait. Tudja, hogy mennyit bízhat rájuk. Ez már magában véve is figyelemre méltó és sokatmondó... A két első szolga hasonlít egymáshoz. Amennyit kaptak, annyit keresnek is hozzá. Azonos szavakkal hozzák a nyereséget és ugyanazokkal a szavakkal dicsérik meg őket. A harmadiktól pedig - meglepetésünkre - mindezt elvesznek.

Hogyan értelmezzük ezt a példázatot? - A kereszténység azt tanítja, hogy Isten mindig azoknak a pártján áll, akiknek kevesük van, akik szegények. Most pedig azt olvastuk, hogy akinek a legkevesebbje van, át kell hogy

adja még azt is annak, akinek a legtöbbje van! - Mi úgy tanultuk, hogy az Isten könyörülő és irgalmas. Itt azonban azt olvastuk, hogy azt, aki semmi bűnt nem követett el, aki senkitől semmit jogtalanul el nem vett, sőt pontosan visszaadta azt, amit kapott: a legszigorúbban elítélik!

Úgy érezzük, hangsúlyoznunk kell az egy talentumos ember ártatlanságát. Nincs a világon olyan törvényszék, mely valakit is elítélne azért, mert pontosan visszaadta azt, amit reábíztak. És mégis: íme egy ember - mondhatjuk -, aki senkit meg nem csalt, aki senkitől semmit el nem lopott, aki emberi szemmel nézve nem mondható vétkesnek, de aki Isten szemében mégis kivetnivaló gonosztevő!

De hát nem ez történik gyakran a mindennapi életben is? Hány olyan embert ismerünk, aki jóllehet nincs híján a talentumoknak, mégis szájalomra méltó életet él? És hányan vannak, akik - bár nem követtek el soha semmi törvénybe ütközőt - állandóan aggodalmak között, örökös félelemben élnek, s az egyik kétségbeesésből a másikba esnek?

Jézus azt akarja mondani ezzel a példázattal, hogy az életet el lehet veszíteni akkor is, ha viselkedésünk-magatartásunk nem csapnivalóan rossz, ha életünkben nincs semmi kimondottan törvénybeütköző.

Egyesek úgy vélik, hogy az egy talentumos ember akkor tévedett, amikor nem értékelte eléggé azt az egyetlen talentumot, amit gazdája rábízott. - "Ilyen kevéssel, ugyan mit kezdjen az ember?" - gondolta magában. - "Nem érdemes foglalkozni vele, inkább elásom!" - Számára a "nagyság" volt az egyedül fontos és mérvadó tényező. Olyan volt, mint a következő történetbeli kisfiú, aki először az életben segédkezni próbált édesanyjának az ünnepi ebéd-felkészítésében. Nem lévén járatos az udvariassági formákban, az első szelet süteményt - a konyhából hozva - az édesapja elé tette. Az édesapja mosolygott és tovább adta a vendégeknek. A kisfiú a második szelet süteményt is édesapja elé tette, mire ő azt is a vendégek elé tette mosolyogva. Ekkor Petike váratlanul elszólta magát: "Édesapám - mondta -, nem érdemes tovább adni, mert a szeletek mind egyformák!" Vagyis: a következő tényezőkon sem lesz nagyobb szelet sütemény... A történetbeli fiúcskához hasonlóan vannak emberek, akik mindig csak "a sütemény nagyságával" törődnek. Hányan vannak, akiknek jó hangjuk van, de nem lépnek be az egyházi énekkarba, nem énekelnek a templomban sem, mert úgy vélik, hogy hangjuk nem üti meg az operaénekesek színvonalát! És hányan vannak, akik semmilyen tisztséget, munkát vagy megbízatást sem vállalnak a gyülekezetben, a közösségben, mert úgy vélik, hogy másoknak sokkal több tehetségük, adottságuk van a feladatok betöltéséhez, végzéséhez! Pedig Isten tervében mindenki számára van hely az életben; az egy talentumosra épp úgy szükség van, mint arra, akinek két vagy öt talentum adatott. Ezért az életben: "Az összes tévedések között a legnagyobb: nem tenni semmit csak azért, mert keveset tehetsz. Tedd, amit megtehetsz." (Sydney Smith). Azok számára, akik mindezt nem veszik figyelembe: az élet sokkal kevesebb, mint amennyi lehetne! Elveszítik az élet javát, mert élnek az adottságokkal és lehetőségekkel...

Mások úgy gondolják, hogy az egy talentumos ember akkor tévedett, amikor úgy vélte, hogy - egyetlen talentumával - neki is annyit kell teljesítenie,

felmutatnia, mint az öt vagy két talentumos társának... Más - öt talentumos - tehetséges emberek teljesítményét látva, néha mi is azt mondjuk: én erre sohasem leszek képes! És félelmünkben elássuk a talentumunkat... Történt egyszer, hogy egy írástudatlan takarítónő rossz munkát végzett. A ház asszonya behívta a rendetlen ebédlőbe, és ezt mondta neki: "Látja ezt az asztalt? Olyan poros, hogy ráírhatnám a nevemet!" - "Bizony, én ilyet nem tudok tenni; most látszik, hogy mit jelent az iskola!" - hangzott a takarítónő válasza. Pedig a háziasszony nem azért dorgálta meg, mert írástudatlan volt, hanem azért, mert nem végezte el azt, amit pedig képes lett volna elvégezni! A példázatbeli gazda sem dorgálta meg a két talentumos szolgát, mert nem szerzett öt másik talentumot, és az öt talentumostól sem várta, hogy annyi hasznot hozzon, mint a másik kettő. Isten tőlünk sem kívánja azt, hogy a mások munkáját végezzük, hanem csak azt, ami a miénk.

De a mi emberünk igazi tévedése abban állott, hogy nem akart hasznot hozni, csak megőrizni valamit. Nemcsak a tehetsége volt kicsi, de az akarata is; nem csupán a tudása volt sekély, de életcélja is; nem csak a képessége volt korlátolt, de a kockázat-vállalása is. Ezért ugyan még nem lehetett volna bíróság elé állítani, Jézus mégis elítélte. Az Ő szemében ugyanis nem az a lényeges, hogy mennyit őrzünk meg, hanem az, hogy hogyan élünk. Nem az a fontos, hogy mennyit tartunk meg, hanem az, hogy mennyit adunk. Az életet ugyanis nem lehet megőrizni, csak befektetni; nem lehet megtakarítani, csak elkölteni; nem lehet megtartani, csak felhasználni! Joggal vallotta Schweitzer Albert: "Az életben az a szép, hogy elajándékozható."

Sokan vannak, akik nem tékozzák el ugyan az életet, de mégis elveszítik azt. Ilyen értelemben mond ítéletet a költő is arról, akiben "duzzad az életerő és egészség", szóval nincs talentumok híján, s mégis: "Apró célok közt biztos lélekkel, / lassan morzsolja sorsát és a jövődőt. / Telnek napjai, a mély csendességű napok, / nyugodtan várja és egyszerűen, hogy majd / semmibe vész élete és ereje." (Bözödi György: Mózsi bátyám). Az ilyen emberek nem csapnak be senkit, de becsapják önmagukat. Ahelyett, hogy élnének a nekik adott talentummal az Isten, maguk és mások számára: elveszítik azt is, amijük van! "Mindannak ugyanis, akinek van, még adnak, hogy bővelkedjék; akinek pedig nincsen, attól még azt is elveszik, amije van." (Mt 25, 29). Igaz: "Nem mindig tudjuk megtenni azt, amit kell, de mindig meg kell tennünk azt, amit lehet." (Szerb Antal). Enélkül - találoán írta Goethe -: "A haszontalan élet időelőtti halál."

Életünk és üdvösségünk tehát nem a talentumok számán múlik. Egyetlennel is megszerezhetjük, megnyerhetjük. Aki Isten adományait hűségesen felhasználja, még többet kap Istentől; aki azonban a legcsekélyebb adományt elhanyagolja, magát az adományt is elveszíti. Bárcsak életreszólóan megérintenénk mindezt! Bárcsak megnyílna szemünk mindannak meglátására, amivel oly gazdagon megáldott minket az Isten! És - Isten bőkezű adományainak, talentumainknak birtokában - bárcsak megtennénk mi is mindig azt, amit kell, amit lehet! Ámen.

(A prédikáció Havadtói Sándor gondolatainak felhasználásával íródott).

MEGKÍSÉRTÉS ÉS GYŐZELEM

Mt 4,1

Közismert Jézus 40 napos pusztai megkísértése. Nem árt azért újból és újból elolvasni. Mindig találunk benne valami újat, valami olyan tanulságot, amire addig nem is gondoltunk talán.

Jézus megkeresztelkedik, Keresztelő János tanítványává lesz. Mielőtt önálló útra térne s ő maga is tanítványokat hívna el, hogy saját próféciját - az örömmüzenetet - hirdesse népének, elmegy a pusztába, s ott marad 40 napig.

Általános szokás volt ez a próféták között, akik jóllehet, hogy a templomot is tisztelték, sőt építették annak falait, mégis a külső természetet tartották Isten legszebb templomának.

A 40 napos pusztai tartózkodás és egyben böjtölés szokása oda vezethető vissza, hogy a zsidó nép is 40 évig vándorolt a pusztában, kísértés és gyakori éhezés között, míg aztán lélekben megerősödve alkalmassá és méltóvá lett az Ígéret földjének elfoglalására.

Jézus közvetlen elődje, Keresztelő János szintén a pusztában, a Jordán folyó partján tartózkodik, s a nép ott keresi fel, hogy hallgassa a próféta sokszor kemény, bünt ostorozó szavait. A pusztai tartózkodás jó alkalom volt arra, hogy a próféta csak egyedül Istennel legyen. Átgondolja küldetését, s míg testét megkínózza az éhség, lelke napról-napra erősödik az elkövetkező nagy küzdelem biztos megvívása érdekében.

A Szentírás a kísértőt megszemélyesíti, s mind az Ó-, mind az Újszövetségben sátánnak vagy ördögnek nevezi.

Mi tudjuk, hogy itt nem egy külön lényről van szó. A sátán nem más, mint önmagunk rosszabb fele, a mi gyarlóságunk. Lelkünk jobbik fele küzd a rosszabbik felével, s ezt a küzdelmet minden ember gyakran átéli. A jó és rossz harcában hol a jó, hol pedig a rossz diadalmaskodik. Jézus példát adott arra is, hogy a legnagyobb kísértésben is ki lehet tartani, lehet győzni.

Jézus háromféle kísértéssel találja szemben magát. Mindhárom az ő lehetséges politikai messiásságával hozható összefüggésbe. Népe évszázadok óta várta a Messiás-királyt, aki Izrael minden ellenségét leveri és biztosítja az áldott békeséget, s a teljes anyagi jólétet. Ezt a Messiást Dávid leszármazottai közül remélték. Az Írás szerint Jézus éppen a nagy király házanépéből származik. A nép reménysége feléje irányult. Ez a reménység, s egyben lehetőség volt Jézus számára a kísértő, mely így szólott hozzá:

Ha király leszel, gazdag leszel, még a kövek is kenyérré változnak számodra. Jézus válasza: "Nem csak kenyérral él az ember..."

Ha király leszel, Izrael Istene és az ő angyalai vigyáznak reád, hogy ha a szédítő magasból leesnél - meg ne üsd lábadat a kőbe. Jézus válasza: "Ne kísértsed a te Uradat, Istenedet."